UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Misericordia

urn:nbn:de:hbz:466:1-97211

Visual Library

Fortibus & miſeris: tellas licet omne quod vſquam eſt
Auri atque argenti gladium ſcutumq; relinques,
Et iacula & galeam: ſpoliatis arma ſuperſunt.
Quod modo propoſui non eſt ſententia: verum
Credite me vobis folium recitare Sibyllæ.

¶ Philosophicæ Sententiæ.

Præſtans valetudine, viribus, fortuna, acerrimis integerrimisque ſenſibus, etiam ſi libet, velocitatem da, diuitias, honores, imperia, opes, gloriam: ſi fuerit is qui hæc habeat, iniuſtus, intemperans, timidus, hebeti ingenio, atque nullo, is erit profectò miſerrimus. *Tuſc. Cic.*

Ita viuere, vt non ſit viuendum, miſerrimum eſt. *Cic. Caio Mario Famil.7.*

Optime miſerias ferunt, qui abſcondunt. *Curt. lib. 5.*

Modum verborum miſero tenere difficile. *Idem, lib. 6.*

Parum fidei miſeris eſt. *Salluſt. de bello Iug.*

Quis eſt enim tam compoſitæ fœlicitatis, vt non aliqua ex parte, cum ſtatus ſui qualitate rixetur? Anxia enim res eſt, humanorum conditio bonorum: & quæ vel nunquam tota proueniat, vel nunquam perpetua ſubſiſtat. Huic cenſus exuberat, ſed eſt pudori degener ſanguis. Hunc nobilitas notum facit, ſed anguſtia rei familiaris incluſus, mallet eſſe ignotus. Ille verò vtraque circumfluus, cœlibem deflet. Ille nuptiis felix, orbus liberis alieno cenſum nutrit hæredi. Alius prole lætatus filii filiæve delictis mœſtus, illachrymat. Icirco nemo facile cum fortunæ ſuæ conditione concordat. Ineſt enim ſingulis, quod inexpertus ignoret, expertus exhorreat. *Boet. lib. 2. de Conſol. proſa. 4.*

Sapiens miſer plus miſer eſt, quam ruſticus miſer: ſcit enim exaggerare cauſas dolendi, quas ruſticus miſer ignorat. *Sap. pri. Boetij de conſol.*

Miſerum te reputo, quia nunquam fuiſti miſer, tranſiuiſti vitam, & non inueniſti aduerſarium, nimis fuiſti, miſeros reputo qui nimia felicitate torpeſcunt. *Sen. in quad. epiſt.*

Calamitoſus eſt animus futuri anxius: ante miſeriam miſer, qui ſollicitus eſt, vt ea quibus delectatur, ad extremum vſque permaneant: nullo enim tempore conquieſcet, & expectatione futuri, præſentia, quibus frui poterat, amittet. *ibid.*

¶ Exempla Historica.

Ἐντετράδι γεννηθῆναι, id eſt, *quarta luna naſci* dicuntur, qui parum feliciter nati ſunt, vt auctor eſt Euſtathius, in libro Iliadis β. propterea quod *Hercules* hac luna natus feratur, cuius omnis vita laborum plena fuit. Pyrrhus apud Lucium Florum dicebat, ſe ſibi videri Herculis ſidere natum: quod quo pluribus victoriis Romanos concideret, hoc acriores in ipſum coorirentur. *Eraſm. in Chiliadibus.*

Phaethontem & Tantalum, quamuis ſcanderint in cœlum, vt perhibent poetæ: propter dementiam tamen in ſummas miſerias inciderunt. *Plut. de Exilio.*

¶ Fabulae.

Aſinus ſylueſtris.

Sylueſtris aſinus proſtratum in ſole manſuetum aſinum cernẽs, beatum illum iudicabat animo ſuo, qui & cute nitida & bene habito corpore eſſet. Mox videns eundem & onera ferre & ab agitatore fuſtibus cædi, non ego te, inquit, magis beatum eſſe duco, intelligo enim cum quanta calamitate tua bona confuſa ſint.

Fabula docet, commoditates coniunctas cum miſeria non eſſe appetendas. Et ait in Tragœdia Medea:

Μή μοι γένοιτο λυπηρὸς εὐδαίμων βίος,
Μηδ' ὄλβος ὅστις τὴν ἐμὴν κνίζοι φρένα.
Ne ſit moleſta, beata vita mihi quoque,
Neque copia mentem meam quæ mordeant.

Lepores & Ranæ.

Lepores quodam in conuentu de miſeria & fortuna infelice vitæ ſuæ conqueſti, quod & à beſtiis illa & ab hominibus impugnaretur, nam & canibus, & aquilis; & omnibus propemodum feris carniuoris ſeſe direptioni & prædæ eſſe, tum ſibi mortẽ vltro cõſciſcere velle decreuerunt, ſtatuebant enim multo eſſe ſatius ſemel interire, quam ſempiterna formidine agitari. Itaque, re probata vniuerſis ad proximam paludem cuncti impetu maximo ferebantur, vt in aquis demerſi ſuffocarentur. Ranæ autem, quæ forte in herbis iuxta paludem enatis incubabant, incurſione leporum territæ, ſubito omnes in paludem ſe fugientes demiſere. Tum vnus inter lepores reliquis ſapientior; State, inquit, ſocii; neque in vos ipſos grauius quicquam conſulite, Nam nos quoq; vt videtis, quædam animantes metuunt, quas ſcilicet eſſe miſeriores nobis oportet.

Fabula oſtendit, afflictis aliorum miſerias ſolatio eſſe.

Vide Tit. Aduerſitas, Afflictio, Calamitas, Infelicitas.

Miſericordia.

¶ Definitio et Etymologia.

Miſericordia, Græce ἔλεος, εος, τὸ, & ἐλεημοσύνη, ἡ, miſe[...]
citur. Eſt autem miſericordia ægritudo animi ob al[...]
miſeriarum ſpeciem, *ſecundum Senecam libro de [...]*
tia.

Sed etymon vocis hanc definitionem impugnat. Sæpi[...]
cordatis hominibus aliorum miſeria cordi eſt, cui opem ſe[...]
riter feſtinant, & iubet Apoſtolus, *Rom.* 12.8. vt qui miſeret[...]
no largitur aliquid, in hilaritate faciat. Non ſignificat ig[...]
tiam cordis, ſed opus benignitatis & clementiæ ex amor[...]
cum hilaritate cordis ipſi miſero præſtitum. Neq; Hebræ[...]
cham, i. Miſereri, amare, diligere. Vnde *Rachum*, miſericor[...]
ca ἔλεος; vllam animi ægritudinem ſua notatione ſignific[...]
tantum aut amorem & cordis propenſionem erga miſeru[...]
pſum amoris effectum. Plura vide in Lexico trilingui Lug[...]
486. & 487.

Miſericordia eſt triſtitia in alienis malis, *ſecund. Ioann. D[...]*
lib. 2. c. 24.

Miſericordia eſt ægritudo ex triſtitia alterius iniuria lab[...]
Nemo enim parricidæ, aut proditoris ſupplicio miſericord[...]
mouetur, *ſecund. Cic. lib. 4 Tuſc. q.*

Miſericordia eſt alienæ miſeriæ, in noſtro corde compa[...]
vtique ſi poſſumus, ſubuenire compellimur, *ſecund. B. A[...]*
ciuitate Dei, & prima part. q. 21. art. 3.

Miſericors à compatiendo alienæ miſeriæ, vocabulum [...]
tus, & hinc appellata eſt miſericordia, quia miſerum cor fa[...]
miſeria, *ſecund. Iſid. lib. Etymol.* Veteres etiam miſero pro m[...]
miſereo pro miſereor dicebant. Ennius: *Miſerete manu[...]*
rum: Quo me anima priuem.

Miſeratio, Græce οἰκτιρμὸς, ȣ, ὁ, dicitur; & eſt vſus ſeu aff[...]
ſericordiæ, quæ eſt virtus, *ſecund. B. Thom. ſuper Pſalm.* 24[...]
citur à miſeror, aris, quod ita differt à miſereor, eris: quod[...]
paſſiuum affectum habet, eſt enim corde anxium eſſe e[...]
miſeria. Miſereri verò actiuum eſt, & eſt verbis aut lachrym[...]
pe dolorem, quem ex alicuius miſeria habemus, oſtendere.
reor fit miſericordia, quæ eſt ægritudo cordis, ex miſeri[...]
iniuſtè laborantis ſuſcepta: nam dolor ex parricidæ, au[...]
ris, aut alterius ſcelerati ſupplicio ſuſceptus, mollities qu[...]
mi, non miſericordia eſt. A miſeris fit miſeratio, quæ ſigni[...]
ſericordię, qua ex alicuius infelicitate mouemur. Item à m[...]
fit miſericors, qui ex alicuius calamitate dolorem animo [...]
miſerando miſerator, qui opus aliquod miſericordiæ exh[...]
miſeretur. Item miſereor genitiuo vel datiuo iungitur. [...]
O virgo miſerere mei. Miſerator accuſatiuo. Virg. *Aut m[...]*
amantem eſt. Hæc omnia à miſer veniunt.

¶ Biblici Loci.

Miſericordia, pro officiis humanitatis, *Matth.* 9. v. 13. &[...]
ſynecdochen, pro gratia, *Iudæ* v. 2. miſericordia reſipiſcent[...]
miſſa, *Deut.* 30. v. 2. 3. *Eſai.* 55. 7. *Ierem.* 12. 16. & 36. 3. *Ezech.*[...]
18. 30. miſericordia miſericordi promittitur, *Matth.* 5. 7. [...]
dia commendatur, *Prou.* 11. 17. *Matth.* 6. 8. *Zach.* 7. 9. *Luc.* 6.[...]
4. 32. *Iac.* 3. 13. 1. *Petr.* 3. 8. miſericordia ſacrificiis anteferen[...]
v. 6 *Matth.* 9. 13. & 12. 7.

Miſericordiæ bona. *Prou.* 21. v. 21. miſericordiæ oper[...]
exhibenda, 1. *Sam.* 13. 6. 2, *Paral.* 28. v. 9. 15. *Pſal.* 113. v. 5. 9. *Prou.*[...]
& 14. 21 & 15. 27. & 24. v. 21. 31. & 19. 7. & 25. 21. *Eccl.* 4. v. 1[...]
18. *Eſai.* 59. 2. *Oſe.* 6. 11. *Mich.* 6. 8. *Zach.* 7. 9. *Matth.* 5. 7. & 9. 13[...]
& 10. 33 & 25. 41. *Marc.* 9. 40, *Luc.* 6. 35. & 10. 33. *Rom.* 12. 13. *G*[...]
Coloſſ. 3. 12. 1. *Tim.* 5. 10. Miſericordiæ viſcera, id eſt, tenerrim[...]
& ſumma miſericordia, induenda, *Coloſſ.* 3. 12.

Miſerationis multæ Deus, *Exodi* 34. v. 6, *Pſalm.* 86. [...]
145.

Miſeretur Deus cuius vult, *Exodi* 33. 19. *Rom.* 9. 15. miſer[...]
propter promiſſiones ſuas, 2. *Reg.* 13. 23. vt miſereatur noſ[...]
randum, *Num.* 6. v. 2. miſereatur tui Deus, benedictioni[...]
Gen. 43. 29.

Miſeratio, benignitas, nempe Dei, *Exodi* 34. 6. *Nehem.* 9[...]
v. 14. 22. *Eſa.* 63. 7. *Ion.* 4. 2. Miſeratio beneficium quod D[...]
gno confert homini, *Geneſ.* 32. 10. Miſerationes Dei, 1. *Pa*[...]
Nehem. 9. 27. 31. *Pſalm.* 25. 6. & 40. 12. & 51. 3. & 69. 17. & 103.[...]
77. & 145. 9. *Eſa.* 54. 7. & 63. 15. *Ierem.* 16. 5. *Thren.* 3. 22. *Dan*[...]
Oſe. 2. 19.

Miſeratio, miſericordia hominis erga hominem, *Iob* 31.[...]
7. 9. *Philip.* 2. 1. *Heb.* 10. 28.

omo, *Iudic*.5.27.*Eccl*.5.15.1.*Cor*.15.19. *Apoc*.3.17.
us,i.propitius eſt hominibus, *Geneſ*.39.℣.21. *Deut*.8.
6.2.*Reg*.13.23.*Pſal*.30.11.& 60,3.& 103.13. *Eſai*.54.8.
7.*v*.3.6 *Ion*.3.10.*Rom*.9.*v* 15 16.18. & 11 32. *Philipp*.2.
ur Chriſtus Deus homo, inter homines verſans. *Mat*-
14.& 20.54.*Marc*.1.41.& 5.19.& 6.34. Miſeretur ho
Exodi 2.6.*Ruth*.2.19. *Pſal*.37.*v*.21.26.& 103.13. & 112.5.
& 19.17.*Matth*.18.33. *Rom*.12.8. *Iud*.℣.22.
rdia Dei erga homines. *Exodi* 20.6.& 34.7. *Deut*.7.*v*.9.
& 24.14.2.*Paral*.1.8.*Nehem*.9.*v*.19.28 32 *Pſal*.5.8.&
& 51.3. & 86.℣.5.13.15. & 89.*v*.2.3 25.29.34. 50. &
17. Denique liber Pſalmorum totus eſt in amplifican-
homines miſericordia, *Eſai*.54.℣.8.10. & 63.7. *Ierem*.33.
℣.22.31.*Oſe*.2.℣.19.23.*Ioel*.2.*v*.13.*Abac*.3.℣.2.*Zach*.1.℣ 16.
58.70.78 *Rom*.9.*v* 23.& 11.30. & 12.1.2 *Cor*.1 3. & 4.1.
Epheſ.2,4,1.*Timoth*.1.*v*.13.16. *Tit*.3.5. *Iac*.2.13. 1.*Petr*.1.3.

cordia Chriſti mediatoris, cum hominibus in terra ver-
7.13.& 10.33.
rdia, benignitas hominis erga proximos. *Geneſ*.20.13.&
& 47.29.*Ioſ*.2.12.*Iudic*.1.24.1.*Sam*.15.6 2.*Sam*.2.5.6.
Pſal.109 16.*Prou*.22.9.*Oſe*.6.7.*Matth*.9.13.& 23.*v*.23.*Iac*.

ors Deus, *Exod*.22.27.& 34.6.*Nehem*.9.17.*Pſal*.78.38.&
8. Vide Miſerator Deus, *Ioel* 2.13.*Ion* 4.2 *Luc*.6.36. *Iac*.5.
ricors Chriſtus, *Hebr*.2.17. Miſericors homo, *Prou*.11.17.
th.5.7.*Luc*.6.36.*Eph*.4.32.1.*Pet*.3.8.

¶ Sententiæ Biblicæ.

Miſericordia Dei eſt generalis, nullum excludendo.

ebor, cui voluero. & clemens ero, in quem mihi placue-

ator Domine Deus, miſericors, & clemens, patiens, &
rationis, ac verax: qui cuſtodis miſericordiam in millia,
iniquitatem, & ſcelera, atque peccata: nullúsque per ſe
: qui reddis iniquitatem patrum filiis ac nepotibus, in
quartam progeniem. 34.
ſum Dominus Deus tuus, & faciens miſericordiam in
, diligentibus me, & cuſtodientibus præcepta mea.

qua Dominus Deus tuus ipſe eſt Deus fortis & fidelis, cu-
ctum & miſericordiam diligentibus ſe, & his, qui cuſto-
præcepta eius, in mille generationes 57.
cordia Domini plena eſt terra. *Pſal*.32.
Domine Deus miſerator & miſericors, patiens, & multæ
æ. 85.
or & miſericors Dominus. 144.
Dominus vniuerſis, & miſerationes eius ſuper omnia o-
ibid.
Deus noſter ſuauis & verus es, & patiens, & in miſeri-
ponens omnia. Etenim ſi peccauerimus, tui ſumus, ſcien-
udinem tuam: & ſi non peccauerimus, ſcimus quoniam
mus computati. *Sap*.15.
io hominis circa proximum ſuum, miſericordia autem
omnem carnem. *Eccl*.18.
abitur in miſericordia ſolium *Eſai*.16.
quia tu Deus clemens & miſericors es, patiens & mul-
onis, & ignoſcens ſuper malitia. *Ion*.4.
voluntas ante Patrem veſtrum, qui in cœlis eſt, vt pereat
illis iſtis. *Matth*.18.
em qui diues eſt in miſericordia. *Epheſ*.2.

Salutaris, mœrentes conſolando.

ſericordia tua Domine ſuper nos, quemadmodum ſpera-
e. *Pſal*.32.
m ſecundum altitudinem cœli à terra corroborauit mi-
m ſuam ſuper timentes ſe. 102.
odo miſeretur pater filiorum. *ibid*.
m gratia Dei & miſericordia eſt in ſanctos eius & reſpe-
ctos eius. *Sap*.5.
a miſericordia Dei in tempore tribulationis: quaſi nubes
tempore ſiccitatis. *Eccl*.15.
ionum Domini recordabor. *Eſa*.63.

Reuertentes ſuſcipiendo.

enim & clemens eſt Dominus Deus veſter, & non auertet
m à vobis, ſi reuerſi fueritis ad eum. 2.*Paral*.30.
us bonus propitiabitur cunctis, qui in toto corde requi-
inum Deum patrum ſuorum. *ibid*.
nitentiam non egerimus, incidemus in manus Domini.
enim maieſtas ipſius eſt, tanta eſt & eiuſdem miſericordia.

m magna miſericordia Domini, & propitiatio illius con-
us ad ſe. 17.

Ad punctum in modico dereliqui te: & in miſerationibus magnis congregabo te. In momento indignationis abſcondi faciem meam parumper à te, & in miſericordia ſempiterna miſertus ſum tui: dixit redemptor tuus Dominus. *Eſa*.54.

Miſericordiæ Domini, quia non ſumus conſumpti. *Thren*.3.

Vnde debuit per omnia fratribus ſimilari vt miſericors fieret, & fidelis pontifex ad Deum, vt propitiaret delicta populi. In eo enim, in quo paſſus eſt ipſe & tentatus, potens eſt & eis qui tentantur auxiliari. *Heb*.2.

Non enim habemus pontificem, qui non poſſit compati infirmitatibus noſtris, tentatum autem per omnia ſimilitudine abſque peccato. Andeamus, ergo, &c. *Vide in tit*. Gratia 4.

Miſericordia ad proximum Deo placet.

Qui tollit ab amico ſuo miſericordiam, timorem Domini dereliquit. *Iob*.6.

Diligit miſericordiam & iudicium. *Pſal*.32.

Beatus, qui intelligit ſuper egenum & pauperem. 40t

Quia miſericordiam & veritatem diligit Dominus Deus. 38.

Miſericordia & veritas te non deſerant. Circunda ea gutturi tuo, et deſcribe in tabulis cordis tui, & inuenies gratiam & diſciplinam bonam coram Deo & hominibus. *Prou*.3.

Qui credit in Domino, miſericordiam diligit. 14

Facere miſericordiam & iudicium, gratius eſt Domino, quam victima. 31. & *Matth*.9.

Qui facit miſericordiam, fœneratur proximo ſuo. *Eccl*. 28.

Qui facit miſericordiam, offert ſacrificium. 35.

Miſericordiam & iudicium cuſtodi, & ſpera in Deo tuo ſemper. *Oſe*.1.2.

Indicabo tibi ô homo! quid bonum, & quid Dominus requirat à te. Vtique facere iudicium, & diligere miſericordiam, & ſolicitum ambulare cum Deo tuo. *Mich*. 6.

Miſericordiam volo, & non ſacrificium. *Matth*.9.

Iudicium ſine miſericordia illi, qui non facit miſericordiam. *Iacob*.2.

Bonum auget gratia.

Benefacit animæ ſuæ vir miſericors. *Prou*. 11.

Miſericordia & veritas cuſtodiunt regem, & roboratur clementia thronus eius. 24.

Qui ſequitur iuſtitiam & miſericordiam, inueniet vitam, iuſtitiam & gloriam. 21.

Omnis miſericordia faciet locum vnicuique ſecundum meritum operum ſuorum. *Eccl*. 19.

Gratia ſicut paradiſus in benedictionibus, & miſericordia in ſeculo permanet. 40.

Beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiam conſequentur. *Matth*.5.

Pietas autem ad omnia vtilis eſt, promiſſionem habens vitæ, quæ nunc eſt, & futuræ. 1. *Tim*. 4.

Corporalis ſubſtantia.

Clementia præparat vitam. *Prou*.11.

Miſericordia & veritas præparant bona. 14.

Fratres in adiutorium in tempore tribulationis, & ſuper eos miſericordia liberabit. *Eccl*.40.

Sed & illi viri miſericordiæ 44.

Miſericordia eſſe debet ordinata erga proprium ſubiectum.

Miſerere animæ tuæ placens Deo, & contine, & congrega cor tuum in ſanctitatem. *Eccl*.30.

Quæ autem deſurſum eſt ſapientia, primum quidem pudica eſt: deinde pacifica, modeſta, tractabilis, bonis conſentiens, plena miſericordiæ & fructibus bonis, iudicans ſine ſimulatione. *Iacob*.3.

Erga proximum.

Iucundus homo, qui miſeretur, & commodat. *Pſal*. 111.

Homo indigens miſericors. *Prou*.10.

Erue eos, qui ducuntur ad mortem, & qui trahuntur ad interitum liberare non ceſſes. Si dixeris, vires non ſuppetunt, cui inſpector eſt cordis, intelligit, & ſeruatorem animæ tuæ nihil fallit. 14.

Qui miſericordiam habet, docet, & erudit, quaſi paſtor gregem ſuum. *Eccl*.18.

Ne auertas faciem tuam à proximo tuo, & ab auferendo partem, & non reſtituendo. 41.

Miſericordiam, & miſerationes facite, vnuſquiſque cum fratre ſuo. *Zach*.7.

Eſtote miſericordes, ſicut & Pater veſter miſericors eſt. *Luc*. 6.

Eſtote inuicem benigni, miſericordes, donantes inuicem, ſicut & Deus in Chriſto donauit vobis. *Epheſ*.4.

¶ Patrvm Sententiae.

Miſericordia eſt animi condolentis affectus, cum additamento beneficii, vt compatiamur proximo, & largiamur de proprio. *Aug. de defin*.

Nihil ad miſericordiam ſic inclinat, atque proprij periculi cogitatio. *ad Gal*.

Vide quid tibi debeatur, & quid dederit, qui gratias dedit. Data eſt venia peccatori: datus eſt ſpiritus & ſpes iuſtificationis: data

eſt cha-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

eſt charitas & dilectio, in qua omnia bona facias: ſuper hæc dabit & vitam æternam & ſocietatem angelorum. Totum de miſericordia. Merita tua nuſquam iactes, quia & ipſa tua merita Dei dona ſunt. *Idem in Pſal.* 244.

Non eſt quo fugias à Deo irato, niſi ad Deum placatum. *ſuper Pſalm.* 74.

Beati illi qui ſubueniunt miſeris: quoniam eis rependitur, vt per miſericordiam Domini de miſeria liberentur, nam idipſum videtur iuſtum, vt qui à potentiore adiuuari vult, adiuuet inferiorem, in quo eſt ipſo potentior. *de ſer. ꝰ dom.*

Melius eſt, vt nullus ſit miſer, quam vt tu facias miſericordiam. Qui enim vt faciat miſericordiam, optat eſſe miſericors, crudelem habet miſericordiam: quomodo ſi medicus, vt exerceat artem ſuam, optat eſſe multos ægrotos, crudelis eſt medicina. *ſup. Pſalm.*

Miſericordia, eſt alienæ miſeriæ in noſtro corde compaſſio, qua vtique ſi poſſemus, ſubuenire compellimur. *libro 9. de ciuitate Dei.*

Longe melius & humanius & piorum ſenſuum accommodatius, in Cæſaris laude locutus eſt Cicero, vbi ait: Nulla de virtutibus tuis nec admirabilior nec gratior miſericordia eſt. *Ibid.*

Multo miſericordius operatur, quis circa animas infirmorum, qui bonæ famæ ſeruorum Dei conſulit: quam erga corporum ægrotantium, qui panem eſurientibus tribuit. *De opere monachorum.*

Nec omiſſo iudicio, ſis etiam pauperi in mala cauſa miſericors, cui ſi parcis, cultello percutis cor, & tanto nequiorem reddis, quanto iuſtam ſibi facere videt. *lib. 1. apoc.*

Plurimum intereſt, quo animo quiſque pareat: ſicut enim aliquando eſt miſericordia puniens, ita & crudelitas parcens. *Epiſtola* 64.

Omnis ſumma diſciplinæ Chriſtianæ in miſericordia & pietate eſt quam aliquis ſequens ſi ludibrium carnis patitur, ſine dubio vapulabit. *Amb in 1. ad Tit.* 4.

Miſericordia largior, vbi fides promptior. Nihil tam commendat Chriſtianum, quam miſeratio charitatis. *De offic.*

Vana vendere opus eſt, vt quis fide ſyncera & perſpicaci prudentia miſericordiæ munus impleat, ſane ſi quis in ſua declinat emolumenta, crimen eſt: ſi verò pauperibus erogat, & captiuum redimit, miſericordia eſt. *ibid.*

Omnes rei approbati, tam Iudæi quam Græci indigent miſericordiâ. *Idem 3. c. epiſt. ad Rom.*

De diuina miſericordia amplius ſperandum eſt, quum humana præſidia deficiunt. *Idem in hexa.*

Natura hominum prona eſt ad clementiam, & in alieno peccato ſui quiſque miſeretur. *in epiſt.*

Miſericors & miſerator Dominus, longanimis & multæ miſerationis: ſuauis Dominus omnibus, & miſericordia ſuper opera illius. Tantas audis miſericordias, & in tua virtute audes confidere? *Idem ad Pel. l.* 2.

Miſericordia affectio eſt, quæ nec voluntate coercetur, nec rationi ſubijcitur: ſed ipſas pias mentes ad compaſſionem dolentium neceſſario cogit affectu: ita etiam, vt ſi peccatum eſſet miſereri, & ſi multum vellem, non poſſem non miſereri. Eſt timor plus humilis fructuoſus, qui cuilibet quantumlibet peccatori facile miſericordiam promeretur, talis timor generat, nutrit & ſeruat humilitatem, manſuetudinem, patientiam, & longanimitatem. *ibid.*

Miſericordia à miſero corde vocata eſt, eo quod vnuſquiſque intuetur quempiam miſerum, & ei compatiens de dolore animus tangitur: ipſe cor miſerum facit, vt eum à miſeria liberet cui intendit. *Greg. in Moral.*

Eſt magnum animi turbati ſolatium, vt homo pulſatus vitiis cum ſe quaſi nudari virtutibus conſpicit, ad ſolam diuinæ miſericordiæ ſpem recurrat. *Idem l. 2 mor.*

Sunt quidam miſericordes de iis, quæ ad ipſos non pertinent: qui ſcandalizantur, quod non datur omnibus abundanter, ſic tamē, vt ipſi ne in modico quidem grauentur: qui ſi miſericordes eſſent, de ſuo facere deberent miſericordiam: ſi non poſſent de terrena ſubſtantia, & voluntate bona darent eis, qui contra eos fortaſſe peccare videntur, darent dulce ſignum, verbum bonum, quod eſt ſuper datum optimum, vt eorum mentes ad pœnitentiam reuocarent. Denique his omnibus, quos in peccato eſſe cognoſcerent, compaſſionem impenderent & orationem, alioquin miſericordia illorum nulla eſt, & miſericordiam conſequentur nullam. *Bernhardus ſermon.* 4.

Septem in me video miſericordias Domini, quas & vos ipſi facile inueneritis in vobis, prima eſt, quod à multis peccatis adhuc in ſeculo poſitum cuſtodiuit. Prima quidem non inter omnes, quas mihi impendit, ſed prima inter has ſeptem. Quis enim non videat, quod ſicut in multa cecidi, ſic & in alia poteram cecidiſſe peccata, niſi omnipotentis pietas me conſeruaſſet? Fateor & fatebor, niſi quia Dominus adiuuit me, paulo minus cecidiſſet in omne peccatum anima mea. Secunda miſeratio, quæ non poterit explicari ſermone, quam benigna, quam libera, quam gratuita: ego peccabam, & tu diſſimulabas, non continebam à ſceleribus, & tu abſtinebas à verberibus: prolongabam ego multo tempore iniquitatem, & tu Domine pietatem tuam. Tertia, quod viſitauit cor me… uit, vt amara fierent, quæ male dulcia prius erant. … pœnitentem miſericorditer ſuſcepiſti, vt in eorum nu… rer, de quibus Pſalm. Beati quorum remiſſæ ſunt i… Quinta, per quam mihi continendi deinceps, & eme… di præſtitiſti virtutem, nec recidiuam paterer, & eſſet n… ror peior prior priore. Poſtquam in his quinque mi… malo liberaueris, in duabus aliis, bona largieris, hæ d… promouendi, qua videlicet munus bonæ conuerſatio… & ſpes obtinendi, qua donas homini indigno, & pe… toties experta bonitate vſque ad cœleſtia ſperanda præ… *mon.* 88.

Magnæ miſericordiæ ſunt quatuor filiæ, ſcilicet Am… tudinis, Subtractio opportunitatis, Virtus reſiſtendi, & S… ctionis. *in ſerm.*

Peccata aliqua minima ſunt, alia magna, alia medioc… ptera triplici egent miſericordia, parua, mediocri, & ma… *med.*

Deus triſtatur non de ſua iniuria, ſed de noſtra perditi… rex benignus audiens criminoſas perſonas, lege quide… lente, ipſe mortis ſententiam dictat aduerſus eas: tamen … dia inſtigante lachrymas fundit ſuper ipſas, & vult eas a… non poteſt, contradicente ſibi iuſtitia, quoniam miſeri… eſt verè miſericordia, ſi ſic facta ſit, vt iuſtitia per eam n… natur. Si autem contempta iuſtitia, miſericordia obſer… miſericordia non eſt miſericordia, ſed fatuitas. Iuſtitia … miſericordia non eſt iuſtitia, ſed crudelitas: ſicut & miſer… ne iuſtitia, non eſt miſericordia, ſed fatuitas. *Chryſoſ… Matth.*

Miſericordia eſt ſalutis præſidium, fidei ornamentum, … tio peccatorum, hæc eſt, quæ iuſtos probat, ſanctos robor… tores oſtentat. *ibid.*

Habens intellectum curet omnino, ne taceat: hab… affluentiam, vigilet, ne à miſericordiæ largitate torpe… artem qua regitur, magnopere ſtudeat vt vſum & vtil… proximo partiatur: habens loquendi locum apud d… mnationem pro retento talento timeat, ſi non quotidi… let, apud diuitem pro pauperibus intercedat. *Raba… thæi* 25.

Qui eſurientem pane verbi reficit, & ſitientem pot… refrigerat, qui errantem in domum patris reuocat, qui in… protegit, qui infirmum fide aſſumit & confirmat, qui tr… oppreſſo ſubuenit, compatiendo vel conſolando, vera… nem adimplet. *Rab. ibid.*

Miſericordia conſiſtit in eleemoſynis largiendis, i… lerandis, in conuitiis remittendis, & imperitis corrig… *dem.*

Miſericordiæ virtus tanta eſt: vt ſine illa cæteræ, etſi ſin… non poſſint. Quamvis enim aliquis fidelis ſit, caſtus, & ſo… liis maioribus ornatus inſignibus, ſi miſericors tamen … ſericordiam non meretur. *Leo Papa in ſer. de apar.*

In illo magno ſummoque iudicio tanti æſtimabitur ve… tis benignitas; vel tenacitatis impietas, vt pro plenitudine … virtutum & pro ſumma omnium commiſſorum, & per v… lum illi in ignem mittuntur æternum, & per vnum bon… troducuntur in regnum. *ibid.*

Benigni quippe principis eſt, ad clementiæ commod… ſilire terminos æquitatum, quando ſola eſt miſericor… mnes virtutes honorabiliter cedere non recuſant. *Caſ… Epiſtol.*

Egentibus iuſtum eſt, non diuitibus ſubueniri, fundi… mittit in plenum: nam illud potius reconditur, quod … congregatur. *ibid.*

Miſericordia ſubſequitur ad cuſtodiam, ſed præcedit a… conferendam: nam ſi ſolum ſequeretur, nemo donatam p… ſi tantum præcederet, nullus poſſet collata ſeruare. Gra… ſunt inſidiæ, quas à tergo diabolus parat: & niſi miſerico… quatur, facilime fragilitas humana decipitur, tunc enim … quis vitium tranſiſſe credit, ineuitata magis ignoratione … *Sup. Pſal.*

Miſericors eſt, cum credat, quia nullis beneficiis pro… præſtet: miſerator eſt quum res cadentes ſua pietate … *Caſſ. in Pſal.*

Differunt miſericordia & miſeratio, ſicut fons & riu… ricordia enim quaſi fons eſt affectus: miſeratio quaſi … ctus. *Hugo.*

In regno cœli coram omnibus angelis in conuent… tium, quod Abel paſſus ſit, quod mundum conſeruauit … Abraham fidem ſeruauit, quod Moyſes legem tulit, … crucem Ieſu primus aſcendit, Deus tacet: & clamat ſolum … per comedit dicens, eſuriui, qui enim miſericors eſt, … dignus eſt. *Pet. Rau. in ſer.*

Præcedentis miſericordiæ beneficium perdidit, qui … rienti ſemel ſufficere quod donauit: ille autem ad De…

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

cordiæ fructus præmittit: à quo pauper nunquam triſtis ab[illegible] Val. in ſerm.

Captiuorum etiam redemptio magnum atq; præclarum iuſtitiæ munus eſt, quod idem ipſe Tullius approbauit. Itaq; hæc benignitas & priuatim reip. eſt vtilis, redimi à ſeruitute captiuos, locupletari tenuiores. Hanc ego conſuetudinem benignitatis, largitioni munerum longe antepono. Hæc eſt hominum grauium, atque magnorum. Proprium igitur iuſtorum opus eſt, alere pauperes, ac redimere captiuos: cum apud iniuſtos etiam ſi qui hæc faciant graues, ac magni appellentur. His enim maximæ laudis eſt benefacere, quos nemo putauit eſſe facturos. Nam qui bonum facit, vel conſanguineo, vel proximo, vel amico, haud vllam, vel certe non magnam laudem meretur, quia facere debet: ſitque impius ac deteſtabilis, niſi fecerit quod ab eo & natura ipſa, & neceſſitudo exigit: & ſi facit, non tam gloriæ aſſequendæ, quam reprehenſionis vitandæ gratia facit. Qui autem facit alieno & ignoto, is vero dignus eſt laude: quoniam, vt faceret, ſola ductus eſt humanitate. Ibi ergo iuſtitia eſt, vbi ad benefaciendum, neceſſitatis vinculum nullum eſt.

Non minus magnum iuſtitiæ opus eſt, pupillos & viduas deſtitutos & auxilio indigentes tueri, atq; defendere, quod adeo vniuerſis diuina lex illa præſcribit: quandoquidem boni quique iudices ad officium ſuum iudicant pertinere, vt eos humanitate naturali foueant, ac eiſdem prodeſſe nitantur. *Lactant. Firm. lib. 6. c. 12.*

Homo miſericordiæ diuinæ inexhauſto pelago fretus, ſuauiter [illegible] ætatem degit. *G. Pachymer. lib. 10.*

¶ Sententiae Poeticae.

Ouid. 13. Met.

Tantum miſerere, preceſq;
Supplicis exaudi: tibi enim ſuccumbimus vni.

Sen. Troad.

Pedibus admoueo tuis.
Miſerere matris, & preces placidus pias
Patiensq; recipe, quoq; te celſum altius
Superi leuarunt, mitius lapſos preme.

Claud. epig. Satisfactionis apud Hadrianum.

Iam precor, heu! me redde mihi, grauibusq; medere
Vulneribus, vitamq; iube famamq; reuerti.
Quæ per te cecidit per te fortuna reſurgat.
Sic quondam Achillis remeauit Thelephus herbis,
Cuius pertulerat vires, & ſenſit in vno
Lethalem placidamq; manum: medicina per hoſtem
Contigit, & pepulit, quos fecerat ipſe, dolores.

Plaut. Capt.

Nunc obſecro te vnum hoc,
Quoniam nobis Dij immortales animum oſtenderunt ſuum,
Vt qui herum me tibi fuiſſe, atq; eſſe nunc conſeruum velint:
Quod antehac pro iure imperitabam meo, nunc te oro per precem;
Per fortunam incertam, & per mei te erga bonitatem patris,
Perq; conſeruitium commune quod hoſtica euenit manu:
Ne me ſecus honore honeſtes, quam ego te, cum ſeruiebas mihi.
Atq; vt qui fueris, & qui nunc ſis, meminiſſe vt memineris.

Claud. 2. Eutrop.

Iam iam ſpes vna mihi, pro fronde Mineruæ
His tibi protendo lacrymas ſuccurrere ruenti.
Eripe me tandem, ſeruilibus eripe regnis,
Neu tales cunctos paucorum crimine damnes,
Ne noua tot meritis offenſa prioribus obſtet.
Iam iam flecte animum: ſuprema pericula ſemper
Dant veniam culpæ.

Virg. 1. Æn.

Non ignara mali miſeris ſuccurrere diſco.

Sen. Troad.

Ag. Cur dextra Regi ſpiritum eripuit tua?
Pyr. Mortem miſericors ſæpe pro vita dabit.

Phocylides.

Ἐκπεσόντι τι βροτὸν καὶ ἀλιτρόπον μὴ δ' ὑπαλύξῃς.
Βέλτερον ἀντ' ἐχθροῦ τεύχειν φίλον εὐμενέοντα.
Errantemq; mortalem & naufragum ne ſubterfugias.
Bonum eſt pro inimico adipiſci amicum beneuolum.

Ouid. lib. 2. de Ponto eleg. 9.

Regia (crede mihi) res eſt, ſuccurrere lapſis.

Iuuen. Satyra 8.

Miſerere inopum ſociorum.

Idem Satyra 15.

Molliſſima corda
Humano generi dare ſe natura fatetur,
Quæ lachrymas dedit, hæc noſtri pars optima ſenſus.

Statius in Thebaide.

Pulchrum eſt vitam donare petenti.

¶ Sententiae Philosophicae.

Nemo miſericordiam conſequi dignus eſt, qui nemini miſeretur: neque dignus eſt venia, qui nemini dat veniam. *Ex orat. contra Midiam.*

Quam quiſque natura legem erga reliquos omnes habet, eandem viciſſim erga ipſum alios habere æquum eſt. *Ex orat. 1. contra Ariſto.*

Abſit, iudices, pauperes deſpiciatis, ſufficiens enim ſatiſq; graue cis eſt ſupplicium ipſa paupertas) neque eos, qui labore & induſtria ex æquo & bono viuere volunt. *Ex orat. 1. cont. Ariſt.*

Miſericordia eſt vicina miſeriæ, habet enim aliquid trahitq; ex ea: imbecilles oculos eſſe ſcias, qui ad alienam lippitudinem & ipſi ſuffunduntur. *Sen. l. 1. de clementia.*

Fruſtra rogatur qui miſereri non poteſt, grauis tamen pœna eſt, quem poſt facti pœniter. Mali cauſa eſt, qui requirit miſericordiam *In Prou.*

Petant etiam innocentes miſericordiæ auxilium. *Qui. l. 13.*

Eorum miſereri oportet, qui propter fortunam non propter crimen in miſeriis ſunt. *Cic. Rhet. vet. l. 2.*

Nulla de virtutibus plurimis, admirabilior nec gratior miſericordia. Homines enim ad Deos nulla re propius accedunt, quam ſalutem hominibus dando. Nihil habet fortuna maius, quam vt poſſit: nec natura melius, quam vt velit ſeruare. *Cicer. in Orat. pro Q. Ligario.*

Omnes homines qui de rebus dubiis conſultant, ab odio, amicitia, ira atque miſericordia vacuos eſſe decet: nam animus haud facile verum prouidet, vbi illa officiunt. *Saluſt. in Catilinaria.*

Nam etſi egregium eſt, hoſtem abiicere, non minus tamen laudabile infelicis ſcire miſereri. *Val. Max. l. 5.*

Tutiſſimum, nec minima laude dignum videtur, alienis inſtrui pro tempore calamitatibus, externæque exemplo miſeriæ aſſueſcere virtuti, probiſque moribus, atque animum vacuum ira, clementia atque miſericordia imprimis comparatum habere: & quum aliquid cuiquam mortalium (veluti res humanæ ſæpe ferre ſolent) aduerſi acciderit: non iam velut feris beluis eſſe duros, ſed generi ſuo male affecto miti affectu ignoſcere, & afflictis pro humanitate commiſereſcere mortalibus oportet. Innumeris namque fortunæ caſibus & inopinatis euentis, fortunas, corpus vitam denique ipſam omnem quiſque obnoxiam trahimus: nil ætatis nobis, nil momenti terrore, periculo, inſidiisve vacat. Hinc ciuiles ſeditiones terrent, illinc latrocinia, & prædationes infeſtant: aliunde ſemper aliud incumbit, bella, caſus, euenta, incurſus: ipſa demum rerum omnium mutabilitas, incompertis penitus homini cuncta modis momentiſque inſidiantur: in quibus euitare incumbens aſſidue, per occultas vias & incertos exitus, periculum difficilimum eſt admodum illi qui intra ſocietatem cœtuſque hominum degere perrexit. *Diod. Sicul. hiſt. libro 13.*

Dant animum ad loquendum liberè vltimæ miſeriæ. *Liu. Decad. 3. lib. 9.*

Qui multum in ſuorum miſericordia ponunt, ignorant quam celeriter lacrymæ inareſcant. *Curt. lib. 5.*

Miſericordia non parum confert ad leuandas communes mortalium miſerias. *Dionyſ. Hal. l. 2.*

Sicut optimi qui miſerati afflictos, bene ſibi ſperandum putant, ſi non inſolenter vtantur alieno infortunio. *Appian. l. de bel. Pun.*

Flagitiorum deformitas aufert miſericordiam. *Tacit. Annal. libro 11.*

Syracuſanis poſt victorias de Athenienſibus terra marique reportatas, & de captiuorum capitibus conſultante, Nicol. Syracuſanis multa pro concione in medium protulit, vt ciuium ſuorum animos flecteret ad miſericordiam. Inter alia, hæc, Videte ne quid inſolens & inhumanum per elationem commiſeritis. Quænam, obſecro, pietas, quod ſeueritatis exemplum, quod ſpecimen maieſtatis prudentiæve, aut modeſtiæ eſſe poteſt, proſtratum, atque ad pedes procumbentem hoſtem iugulare? Quæ deinde gloria ipſum eundem nudum vinculis conſtrictum vlciſci vlterius, & ſæuire odiis pergere? Nam qui dejectos à fortuna ferocius, neglecta miſeratione inſectatur, quive aduerſus calamitatibus & miſeriis obrutos iram & crudelitatem retinet, hic vtique ſuæ conditionis primum oblitus, imbecillitati humanæ vim afferre videtur. Nemo enim vnquam poſt cœlum conditum in hac vita tanta poteſtate, tanta ſapientia præditus, inueniri potuit, qui fortunæ naturam percipere vel illius volubilitatem ſiſtere valuerit: quæ quidem ſuopte ingenio calamitatibus & humanarum rerum, vti conſpicere licet exagitatione exagitationibusque variis in dies graſſata, tranquillitati ſecundiſque euentibus inſidiatur: quos ipſamet nunquam rata fide, nunquam tuto, vel ſine fraude proſequi videtur. Ac veluti ſui ipſius muneris clementiæve ſumma ſemper inuidia flagrans, ac pœnitentia beneficii à ſe collati, mox vi diuerſum adducta deſæuit, nec, infeſtiſſima, quicquam diu lætum inconcuſſumque eſſe ſinit.

Indignum ſanè, atque atrox nimium videtur, miſeros illos qui ad fidem noſtram & humanitatem, veluti ad aram quandam, confugerunt, ſpe noſtræ benignitatis & clementiæ, & per crudelitatem & ſæuitiam fraudari. Nam qui contra nos ira odioque implacabili flagrando perrexere, in pugna cæſi viribus veſtris, omnes interierunt: iſti vero ſeſe dedentes in veſtram poteſtatem, gladiis ſimul cum ira depoſitis ſupplices pro hoſtibus veſtræ clementiæ facti ſunt. Qui autem in ipſa pugna hoſti arma corpuſque dedunt, eos viribus diffiſos eam vltimam ſalutis ſpem tentare conſtat: quod ſi ſua ſpe deluſi, contra rapiantur ad ſupplicia, calamitatem quidem cogentur illi in

ſperatam ſubire: verum qui id coegerint, auerſo ſane immaniq; ingenio exiſtimabuntur. *Diod. Sicul. l.13.*

Soli miſericordiæ omnes virtutes cedere honorabiliter non recuſant, *Caßiod. l.2. epiſt.9.*

¶ Apophthegmata.

Phocion, nec ex templo aram nec ex humana natura miſericordiam tollendam eſſe dicebat. *Stob. ſer.1. de virtute.*

Demoſthenes, Iuſtum eſt, inquit, miſereri, non improborum hominum, ſed eorum qui immerito infelices ſunt. *Stob. ſer.44.*

Xerxes videns Helleſpontum nauibus ſuis conſtratum omnia littora atque Abydenorum plana hominibus referta, iactauit ſe beatum, moxque miſericordia ductus fudit lachrymas, Artabano cauſam huius mutationis quærenti dicens, ſubiit animum meum cogitatio quam breuis ſit hominum vita, quando ex tam numeroſa hominum multitudine poſt centeſimum annum nemo ſuperfuturus eſt. *Herod. lib.7.*

Ageſilaus audiens, in bello ciuili Græcorum multos hinc inde cecidiſſe in pugna, & Spartanos eſſe victores nullo lætitiæ ſigno dato, ſed miſericordia ductus ingenti edito gemitu, Heu Græciam! inquit, quæ tot milites bello inteſtino perdidit, quot ei ſi incolumes ſint ad debellandos barbaros ſint ſatis. *Plut. in apoph.*

¶ Similitudines.

Chryſoſtomi. Paulus non dixit miſereri ſimpliciter, ſed induite viſcera miſericordiæ: vt ſicut veſtimentum ſemper nobiſcum eſt, ſic eleemoſyna. *Hom.35. epiſt. ad Hebr.*

D. Auguſtini. Sicut eſt aliquando miſericordia puniens: Ita eſt crudelitas parcens. Quis enim non crudelem verius dixerit eum qui puero pepercerit, volenti obſtinatiſſime de ſerpentibus ludere? Quis autem non miſericordem, qui talia prohibens contemptorem verborum etiam verberibus emendauerit? *Epiſt. 54. ad Macedonium.*

Antiſthenes. Vt impii iudicandi ſunt, qui aram è fano deripiunt: Sic qui miſericordiam ex humana natura tollere conantur. *Apud Stob ſer.1. de prudentia.*

¶ Biblica Exempla.

Miſericordiæ *exempla*: Dei erga Ioſephum, *Gen.*39, *v.*22, Iſraelitas, *Exod.*15, *v.*13, Erga populum ſuum, 2, *Reg.*13, *v* 13, Filiæ Pharaonis erga Moſen, *Exod.*2, *v.*6. Rahab erga exploratores, *Ioſ.*2, 12. Cinæi erga Iſraelitas, 1, *Sam.*15, *v.* 6, Gabaonitarum erga Saulem, 2, *Reg.* 8, 5, Dauidis erga Miphiboſeth, 2, *Sam.* 9, *v*, 7. Chriſti erga languidos, *Matth.*9, *v.*36, & 14, *v.*14, & 15, *v.*32, & 20, *v.*34, *Marc.*1, *v.*41. Samaritani erga ſaucium, *Luc.*10, *v.*33.

¶ Exempla Profana.

Gulielmus III. Rex. Siciliæ & Neapolis Panormi coniectus fuerat in vincula ob tyrannidem, ſubſtituto Rogerio F. quem cum ad vindicandam patri factam iniuriam populus propenſum videret, in palatio obſidere cœpit. Is dum per feneſtram proſpicit, in caput vulneratus, periit: populus miſericordia infelicis patris, qui quem nuper regem creatum, nunc mortuum audiret, motus, eductum è carcere in integrum reſtituit. *Collenucius l.3. Hiſt. Neapol.*

Duo conſulares exercitus Romanorum a Samnitibus ad Caudinas furcas circumuenti, & ſub iugum miſſi fuerant. Hi ante noctem: quamvis potuiſſent, Capuam ingredi cum nollent. *Campani* faſces, purpuram, lictores conſulibus: veſtimenta & commeatum aliis ex commiſeratione dedere, poſt Capuam ingredientibus, Senatus & populus obuiam ſeſe effudit, multaque hortando monendoque conſolati ſunt dolentes. *Sabellic. lib.5. Enn.4.*

¶ Hieroglyphi[ca]

Ægyptii ſacerdotes *miſerationem per vulturem* [...] ſtro proſcindentem exprimebant: illa enim centum [...] quibus in filiorum educatione detinetur, nunquam [...] longius prouolat, vni illi curæ intenta, ne pullos deſerat. [...] 17. *pag.*169. *B.*

Genu miſericordiæ ſedem eſſe, antiqua omnis ſuperſtitio [...] tur: vt memoriæ auris, irriſionis naſus habetur. *Idem l.* [...]

Cedrus ſiue citrus, arbor fructus gignens odore [...] ſtantiſſimos, *miſericordiæ pietatiſq;* ſymbolum eſt, propter [...] vtiliſſimasque mortalium generi vires. *Erud. quidam lib.* [...] *pag.*588. E.

¶ Fabulae.

Panthera.

In foſſam delapſa panthera, accurrentibus ruſticis [...] innocentem, & quæ nullis ipſorum vnquam damnum [...] gant. Hoc alii fieri oportere cenſent: alii inſuper miſeran[...] bum offerunt. Neque defuere tamen, qui fuſtibus & ſaxis [...] multarent: & pro mortua ſemianimem relinquerent. No[...] ra cum vires ſuas recollegiſſet, ſaltu è foſſa euaſit, & in ſy[...] pit. Poſtea in illius loci ruſticos hoſtiliter graſſabatur, ac [...] bus iratæ impetum vniuerſis: Ego ſcio & noui, inquit, qu[...] caſus dolori fuerit, qui mihi cibos proiecerint: ſed neque [...] ignorantur, à quibus pulſata & icta vulnerataque ſim.

Fabula monet, vt miſeris & in mala præcipitatis, parcere [...] ne fortuna inſtaurata, accepta damna & contumelias vindica[...]

Vide Clementia, Commiſeratio, Eleemoſyna.

Modeſtia.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

MOdeſtia, Græce σωφροσύνη, ης, ἡ, & σώφρων, ονος, ὁ, mode[...] tur. Eſt autem modeſtia in animo continens mode[...] cupiditatum. *ſec. Cic. l.3 Rhet. nouor.*

Modeſtus, Hebr. *Hanau*, vnde *Hani*, miſer, pauper. [...] verbum *Hanau* cum verbo *Hanah*, conſiderauit attente [...] pius miſeriis & ærumnis exercitatus conſiderat & cog[...] pſum. Inde naſcitur modeſtia, quæ in vtraque fortuna m[...] ſiet.

Modeſtia eſt, per quam pudor honeſtatis, claram & ſtabi[...] parat authoritatem. *ſec. Cic. Rhet.*

Modeſtia eſt ſcientia eorum, quæ aguntur aut dicun[...] candorum. *ſec Cic. lib.1. Offic.*

Modeſtia à moderor, quod modo cum accuſatiuo, mo[...] datiuo iungitur, deſcendit: hinc etiam moderatio, quæ *ſec.* [...] *ſec. Secunda, q.* 157. *art.* 3. prouenit ex quadam dulcedine a[...] qua quis horret omne, quod poteſt alium contriſtare. Et [...] Seneca, quod temperantia eſt quædam lenitas animi: Nam [...] tas animi è contrario, videtur eſſe in eo, qui non veretur a[...] triſtare, Cic. Temperantem Græci σώφρονα vocant, eamque [...] σωφροσύνην, quam ſoleo equidem tum temperantiam, tum m[...] tionem appellare. Nonnunquam etiam modeſtiam. A mod[...] moderator, hoc eſt, rector & gubernator. Moderor autem [...] venit.

¶ Divisio.

Modestia, *qua moderamur alia, non moderanda per temperantiam, continentiam, clementiam & manſuetudinem, & ſunt quatuor ſcil.*

- *Interior motus animi, in alia tendentis, quem moderatur Humilitas; Cui opponitur Superbia.*
- *Deſiderium pertinentium ad cognitionem, quod moderatur.*
  - *Studioſitas, cui opponitur Curioſitas.*
  - *Bona ordinatio, qua diſcernitur quid faciendum, dimittendum, [...] ordine, & in hoc firmiter perſiſtere facit. Cuius oppoſitum Innomina[...]*
- *Corporales motus & actiones, vt decenter fiant & modeſte tam in his quæ ſerio, quam quo ioco aguntur. Quos moderantur tres virtutes (Secundum Andronicum Peripat.) ſcilicet.*
  - *Ornatus, quo in agendis decentia obſeruatur; Cuius oppoſitum [...] tum.*
  - *Auſteritas qua in colloquijs, & quibuſcunq; alijs adhibetur modera[...] ius oppoſitum Innominatum.*
  - *Eutrapelia ſecundum Ariſt. quæ eſt modeſtia circa ludos, dicta vel facta ioco ſa tribus obſeruatis, B.Tho. ſec. Secun. q.168.*
    - *Primo vt ſint verba vel fa[cta non] turpia, vel alias nocina.*
    - *Secundo vt non ſoluatur [...] grauitas animæ.*
    - *Tertio, vt alia verba vel fa[...] cra congruant perſonis, locis, tem[poribus] & alijs circumſtantijs.*
- *Humilitas ſecundum Andronicum, quæ eſt habitus non ſuperabun[dans] ſumptibus & præparationibus, vt idem Andronicus dicit, quæ exclud[it] inteſtionem in exteriori cultu.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN